

встановлюють чіткий порядок взаємодії при роботі категорійного менеджера і забезпечують керівникові прозорість і ясність при ухваленні рішення про ефективність продажів певних категорій.

Список використаних інформаційних джерел

1. Сысоева С.В. Категорийный менеджмент. Курс управления ассортиментом в рознице / С.В. Сысоева, Е.А. Бузукова. – СПб.: Питер, 2008. – 336 с.
2. Черкашин П.А. Стратегия управления взаимоотношениями с клиентами: учеб. пособие / П.А. Черкашин. – М., 2007. – 384 с.

УДК 657

Дьордай В.П.
магістр

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Макарович В.К.

*к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГОРОЗПОДІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Контроль потрібний для забезпечення об'єктивної оцінки певної ситуації та застосовується для створення умов, щоб внести коригування до запланованих показників розвитку окремих підрозділів та всього підприємства в цілому. Опираючись на це, контроль є одним з головних інструментів створення і погодження управлінського рішення. Дотримання відповідних вимог сприятиме нормальному функціонуванню підприємства і досягненню ним поставлених цілей. Існують різні підходи до проведення контролю витрат підприємства, які поділяють на два основні напрями: **зовнішній та внутрішній контроль** [2, с. 24].

Саме внутрішній контроль є максимально ефективним при аналізі здійснених витрат та дозволяє уникнути непотрібних збитків. На досліджуваному підприємстві – ПрАТ «Закарпаттяобленерго» - внутрішній контроль операційних витрат відсутній, тому його запровадження сприятиме їх зменшенню.

Контроль операційних витрат не може існувати у відокремленому вигляді від контролю всієї діяльності підприємства і проходить на усіх етапах

господарювання та усіх циклах діяльності, а саме - попередній, поточний та наступний контроль [3, с. 404].

Пропонуємо запровадити здійснення внутрішнього контролю операційних витрат підприємств енергорозподільчої галузі на основі класичних видів контролю (див. табл. 1.1.):

Таблиця 1

Класифікація видів внутрішнього контролю операційних витрат підприємств енергорозподільчої галузі та їх зміст*

№ п/п	Вид контролю	Порядок здійснення
1.	Попередній	Здійснюється з метою визначення основних вимог і положень щодо формування, обліку і аналізу операційних витрат
2.	Поточний	Здійснюється під час виконання операцій з метою встановлення відповідності встановленим вимогам і положенням
3.	Наступний	Здійснюється з метою виявлення неправомірностей і здійснення операцій профілактичного характеру

* Сформовано на підставі джерела: 3

Такий контроль доцільно здійснювати як в розрізі операційних витрат, пов'язаних з передачею та постачанням електроенергії, так і в розрізі їх контролюваності підприємством.

Для ефективного здійснення внутрішнього контролю операційних витрат підприємств енергорозподільчої галузі ми пропонуємо здійснювати контроль за декількома критеріями, а саме:

- 1) за видами послуг;
- 2) за місцем виникнення;
- 3) за елементами;
- 4) за видами діяльності.

Вважаємо, що розробка внутрішньої документації за вищенаведеними критеріями дозволить з'ясувати, які саме операційні витрати виникають на підприємстві, їх характер, вплив на фінансовий результат та виявити шляхи їх зниження.

Здійснення господарської діяльності ПрАТ «Закарпаттяобленерго» забезпечують 14 районів електромереж, а саме:

- Березівський РЕМ; Перечинсько-Великобerezнянський РЕМ; Виноградівський РЕМ; Воловецький РЕМ; Іршавський РЕМ; Міжгірський РЕМ; Мукачівський РЕМ; Рахівський РЕМ; Свалявський РЕМ; Тячівський РЕМ; Ужгородський РЕМ; Хустський РЕМ;

- Мукачівський МРЕМ та Ужгородський МРЕМ (входять Ужгородська та Оноківська ГЕС);

- Теремле-Рікська гідроелектростанція [1].

Наявність такої кількості підрозділів зумовлює здійснення внутрішнього контролю операційних витрат за кожною електромережею з використанням запропонованих наступних форм робочої документації, а саме:

1) за витратами діяльності (див. табл. 2.):

Таблиця 2

Робочий документ внутрішнього контролю операційних витрат підприємств енергорозподільчої галузі за окремими електромережами (за витратами діяльності)*

№ п/п	Назва електромережі	Вид діяльності	Витрати діяльності	РАЗОМ
1.		Передача електроенергії	Собівартість продукції	
			Загальновиробничі витрати	
			Адміністративні витрати	
			Інші операційні витрати	
		Постачання електроенергії	Собівартість продукції	
			Загальновиробничі витрати	
			Адміністративні витрати	
			Інші операційні витрати	
РАЗОМ				

**авторська розробка*

2) за елементами витрат (див. табл. 3.):

Таблиця 3

Робочий документ внутрішнього контролю операційних витрат підприємств енергорозподільчої галузі за окремими електромережами (за елементами витрат)*

№ п/п	Елемент витрат	Передача електроенергії				Постачання електроенергії				РАЗОМ
1.	Матеріальні витрати									
2.	Витрати на оплату праці									
3.	Витрати на соціальні заходи									
4.	Амортизація									
5.	Інші витрати									
РАЗОМ										

**Авторська розробка*

Для узагальнення витратних показників підприємств енергорозподільчої галузі ми пропонуємо звести дані всіх електромереж у єдиний Зведений звіт внутрішнього контролю (див. табл. 4).

Таким чином, використання запропонованих форм документів дасть можливість забезпечити контроль операційних витрат в розрізі окремих електромереж та в розрізі видів діяльності і економічних елементів витрат.

Таблиця 4

**Зведений звіт внутрішнього контролю операційних витрат підприємств
енергорозподільчої галузі***

№ п/п	Назва електро- мережі	Елемент витрат	Передача електроенергії				Постачання електроенергії				РАЗОМ
			Собівар- тість продук- ції	Загаль- новироб- ничі витрати	Адміні- стра- тивні витрати	Інші опера- ційні витрати	Собівар- тість продук- ції	Загаль- новироб- ничі витрати	Адміні- стра- тивні витрати	Інші опера- ційні витрати	
1.		Матеріальні витрати									
		Витрати на оплату праці									
		Витрати на соціальні заходи									
		Амортизація									
		Інші витрати									
РАЗОМ											

*авторська розробка

Список використаних інформаційних джерел

1. Офіційний сайт ПрАТ «Закарпаттяобленерго». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.energo.uz.ua>
2. Романчук А.Л. Контроль фінансових результатів на підприємствах споживчої кооперації / А.Л. Романчук // IV Всеукр. студ. Інтернет-конференція. – 2013. – С. 23-25.
3. Шипіна С.Б. Фінансові результати як об'єкт внутрішнього контролю / С.Б. Шипіна // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 1 (22). – С. 400-408.

УДК 658 : 657.37

Жук Н.Т.

*аспірантка кафедри обліку в державному
секторі економіки та сфери послуг*

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

**РОЛЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

В умовах економічної та соціально-політичної кризи дослідження основних економічних проблем, з якими зустрічаються суб'єкти господарювання, вимагає перегляду базових концепцій та визначає пріоритетні напрямки ефективного управління фінансовою діяльністю підприємства, що являє собою сукупність взаємопов'язаних послідовно здійснюваних функцій. Однією із них є фінансовий аналіз, здійснення якого дозволяє одержати висновок про достатність платіжних засобів, співвідношення власних та